

Če izgubimo enega, so v nevarnosti vsi

Biodiverzitet Petletni projekt Life **Naturaviva** razkriva pestrost in posebnost naše narave in živalskega sveta

V Sloveniji, ki zaseda komaj 0,004 odstotka Zemljine površine, živi več kot odstotek vseh znanih vrst živih bitij. Toda ta dejstva, ugotavljajo strokovnjaki, niso dovolj znana in cenjena. Zato je **nacionalni inštitut za biologijo** z devetimi partnerji pripravil petletni projekt Life **Naturaviva** s podnaslovom Biodiverzitet – umetnost življenja.

SIMONA FAJFAR

»S projektom bi radi razkrili izjemne naravne dragocenosti Slovenije in njihov pomen ter ovrednotili nevarnosti, ki jim grozijo,« pravi Marjana Hönigsfeld Adamič z inštituta za ohranjanje naravne dediščine Lutra, ki je tudi strokovna sodelavka projekta. Ta se je začel septembra lani in bo trajal do septembra 2022, nastal pa je zaradi spoznanja, da je Slovenija država z izredno veliko biotsko raznovrstnostjo, ki se je premalo zavedamo.

Ankete, opravljene tudi v okviru tega projekta, so pokazale, da pojem biodiverzitet pozna le 58 odstotkov prebivalstva. Starejši bolj kot mladi menijo, da so glavni dejavniki ogrožanja biotske raznovrstnosti onesnaževanje, intenzivno kmetijstvo in širjenje urbanih površin. »Večina Slovencev meni, da sta upadanje in izguba biodiverzitet najmanj resna v njihovi neposredni okolici, medtem ko se jim zdita bolj resna v slovenskem in najbolj resna v evropskem merilu,« pravi dr. Anamarija Žagar z **nacionalnega inštituta za biologijo**, koordinatorka projekta.

Zato bodo z aktivnostmi – projekt trenutno povezuje 27 strokovnjakov, večinoma s področij biologije, agronomije in pedagogike – predstavljali tudi zavarovana območja po državi. Vanj so vključili pet naravnih parkov, zato bodo

z izobraževalnimi dogodki pokrili večji del Slovenije.

Izbrane sporočilne vrste

V projektu sodeluje Botanični vrt Univerze v Ljubljani, ki bo pomen biodiverzitet osvetlil na suhih travnikih in prikazal vlogo domorodnih medovitih rastlin pri ohranjanju pestrosti divjih opraševalcev. Promovirali bodo tudi koncept zelene infrastrukture, kot so gnezdilnice za divje čebele, ptičje hišice in netopirnice. Pripravili bodo fotografski natečaj in natečaj za do biotske raznovrstnosti najbolj prijazen vrt, saj lahko s sajenjem tujerodnih rastlin naredimo več škode kot koristi. Bolj želijo povezati biodiverzitet in kmetijstvo ter seči do tistih, ki jih narava ne zanima.

Pri tem jim bodo pomagale sporočilne vrste, kot so smrdokavra v krajinskem parku Goričko, močvirna logarica na Ljubljanskem barju, rjavi medved v Notranjskem regijskem parku in kozjansko jabolko v Kozjanskem. »To so več kot vrste, saj predstavljajo svoje življenjsko okolje. Z ohranjanjem sporočilnih vrst torej ohranjamo veliko več kot le izbrano vrsto,« razloži Hönigsfeld Adamičeva in povedano ponazori s primerom pande, ki je prepoznavni in zaščitni znak Svetovne organizacije za varstvo narave.

Razlogi za pestrost

Zavedanje o posebnosti Slovenije je prvi korak k ohranjanju raznolikosti rastlinskega in živalskega sveta, pravi dr. Davorin Tome z **nacionalnega inštituta za biologijo**, znanstveni koordinator v projektu Life **Naturaviva**. »Slovenija ima dvojno srečo. Je na takem geostrateškem položaju, da je stičišče alpskega, panonskega, dinarskega in mediteranskega sveta, poleg tega pa v preteklosti razvoj ni bil tak kot po Evropi in človekove dejavnosti

niso bistveno vplivale na biodiverzitet.«

Narcis Mršić je leta 1997 v knjigi *Živali naših tal* zapisal, da je vzrok za izjemno biotsko pestrost v veliki heterogenosti in kompleksnosti abiotskih in biotskih dejavnikov ter v posebnem tektonskem razvoju slovenskega ozemlja. »Določili smo okrog 24.000 vrst živčih bitij, med katerimi je več kot 15.000 živalskih. Endemičnih vrst, to je vrst, ki živijo pretežno v Sloveniji, je vsaj 850, od tega jih več kot 300 živi v podzemlju.« Boris Sket, avtor knjige *Pestrost živalskega sveta v Sloveniji* iz leta 2003, pa je zapisal: »V Sloveniji naj bi na celini živelo čez 19.000 živalskih vrst.«

Podatki so nekoliko zastareli, pravi Žagarjeva: »Od takrat je bilo v Sloveniji opisanih še veliko novih vrst, veliko je tujerodnih, nekatere so že izumrle ali pa so tik pred izumrtjem, kot je na primer ris. Žal posodobljenih podatkov o skupnem številu vseh vrst pri nas še nimamo. Potrebno bi bilo financiranje države, da bi lahko opravili revizijo, toda žal trenutno denarja ni in tako slovensko naravoslovno domoznanstvo ostaja okrnjeno.«

Skupaj smo močnejši

Vendar to ni razlog, da se ne bi zavedali, da je treba biotsko raznovrstnost ohraniti, poudarja Tome. »Vedno bolj spoznavamo, da brez žive narave ne moremo preživeti.« Vsi organizmi, rastline in živali, so med seboj povezani, še pravi Tome: »Pomembno je, da ohranjamo, kar imamo, ker ne vemo, kaj s sabo potegne izumrtje ene vrste.« Anamarija Žagar doda: »Medsebojne povezave vrst omogočajo trden sistem. Če en člen odtrgamo – če torej izumre ena vrsta – lahko to pripelje do kaskadnih sprememb.«

»Vse vrste so med seboj povezane. Če en člen odtrgamo, to lahko pripelje do kaskadnih sprememb.«

ANAMARIJA ŽAGAR

850

endemičnih vrst ima Slovenija, od tega jih več kot 300 živi v podzemlju.

1

odstotek vseh živih bitij na Zemlji živi v Sloveniji, ki zaseda 0,004 odstotka površine planeta.

Slovenija ima tudi v svetovnem merilu izjemno biodiverziteto.

Pestrost je posledica geostrateških in zgodovinskih vzrokov.

Petletni projekt Life **Naturaviva** ozavešča o izrednem bogatstvu.

Nekaj živali je bilo izbranih za glasnike projekta.

Rjavi medved je eden od glasnikov projekta. FOTO LJUBO VUKELIČ